

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknél, körjegyzőknél és tanítóknál 4 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9 szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.
Hivatalos hirdetések 100 szögig 1 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szó után 1 frttal több.

A protekció.

(D.) Az országos tanáregyesület mostani kassai közgyűlése mindenfelé méltó feltűnést keltett. Eseményszámába avatja azt elnökének, Beöthy Zsoltnak, megnyitó beszéde — a protekció ellen.

A mai társadalom nyílt sebére érintette ezzel s ideje volt már, hogy onnan magasból, a hatalmi szférákból is bélyegezzék meg már egyszer ezt a rákfenét, mely mindenfelé pusztít s a becsületes munka, a nemes ambíció és igaz érdem rovására ápolja a stréberséget, az alakoskodást, a szolgálalkúséget.

Beh váratlanul jött ez a beszéd s éppen Beöthy Zsolt szájából. Beöthy, a neves egyetemi tanár, hatalmas ember tudományánál s összeköttetéseinél fogva a tanárvilágban és a kormánykörökben. Nem egy ember emelkedett már az ő közvetítése, mondjuk protekciója folytán. Ismeri ő a protekciót s ha most egyszerre ellene beszél, úgy az csak azért történhetett, mert lelke elundorodott már azoktól az üzelmektől, melyek a protekció révén ma nap a társadalomban történnek.

Az összegyűlt tanároknak beszédet tart s a függetlenség szellemét ajánlja nekik, azt a szellemet, mely hivatásából merít erőt, mely szereti a munkát s ezzel azt a nemes önállóságot, mely a munkában keresi az érdemet, az emelkedést, a jutalmat. A függetlenség szellemét ajánlja nekik, mely szépen megfér a törvény s a fellebbvalók iránti tisztelettel, de nem ismeri a léhaságot, a csúszás-mászást s nem helyezi reményét — a protekcióba.

Ajánlja, sőt követeli ezt a tanároktól állásuknál fogva, egyenesen a társadalom érdekében, mert ők a jövő nemzedék nevelői. A tanár függetlenségi szelleme — ugymond — érdekében áll különösen társadalmunknak, melynek nemcsak értelmi, hanem erkölcsi nevelése is, legalább részben a mi feladatunk. És ha ennek az erkölcsi nevelésnek van ma valami különösen fontos, korunk viszonyaiból következő sajátos feladata, úgy ez bizonyára a nemes értelemben vett önállóság meglazulásának sürgős orvoslása, az összeköttetésekre alapított élettervek, a pártfogó-keresés és pártfogókban való bizakodás kiirtása a jövő nemzedékeiből.

Arany szavak, melyeket minden tanintézetre kellene nagy betűkkel írni, mert bennök van kifejezve az iskola egyik legéletbevágóbb feladata éppen a modern élet számára.

A modern stréberek, kiknek közös vonásuk nem a munka útján, de pártfogókeresés által boldogulni, érdemek nélkül fényes állásokhoz jutni, mind azon iskolákból kerültek ki, melyekhez Beöthy maga szózatát intézi. Nem mintha éppen az iskola és a tanári állás volna a protekció főfészke, ámbar a műzsák terméi is eléggé inficiáltak ettől a rontó bacillustól; de azért, mivel az iskola rakja le a jellem első vonásait a jövő férfiakkban s a tanár az, akitől először kell az élet jövő férfainak a szolid munkásságot, az erényt és a boldogulás komoly, munkára fektetett módjait tanulniok.

Az iskolának beszélt Beöthy, de szava tulajdonképp az életnek, a modern társadalomnak szólt. És azért tanulhat abból mindenki, mert ez a figyelmeztetés a modern korszellem mélyére vág, oda, ahonnan annyi baj, életkeserűség és az erkölcsök meglazulása ered.

Az emberek ma sorban könnyedén, kevés munkával és hozzá fényesen akarnak élni. Amennyire megfogyatkozott a kötelességérzet, annyira felszökött az emberekben az élvezetvágy, kapcsolatban az általános úrhatnamsággal. Oda sereglenek tehát, ahol kevés kötelesség mellett sokat lehet kapni. Ebből pedig oly küzdés a létért támad, melynél nem a tehetség, a szorgalom, az érdem: de egészen más eszközök határoznak. A hízogás, a szolgálalkúság, személyi szolgálatok, rokoni kötelek. A hivatalokba beprotegáltatnak emberek nem a hivatal érdekében, de viszonyszolgálat fejében. Nem a szakismeret képesít, de egy jó pártfogó, vagy rokonság, vagy egy jó beházasodás. És ezt ma már egészen természetes dolognak veszik az emberek s csak arra törekednek, hogy ezen csunya mesterségben egymásra rálicitáljanak.

Mi következhetnék ebből más, mint a közszolgálatok rossz ellátása, az adminisztráció és az igazságszolgáltatás ázsiai állapota, a hibáknak, a visszaéléseknek, a megvesztegetéseknek egész sora és az emberek romlása fent és alant. Ebből tá-

mad a kéz kezét mos rendszere a közügyek, a társadalmi és a nemzeti közérdek nagy kárára. A munkás, törekvő, lelkiismeretes és tehetséges emberek háttérbe szorulnak, mert nem szeretik az útakat s előtérbe lépnek a léhák, a könnyelműek, a tucatemberek. Így festi magának már előre az életet a diák az iskolában, így látja azt ma a hivatalnok irodái asztala mellett. S azt gondolja, minek tanuljon, minek dolgozzék, mikor ma más utak vezetnek Rómába.

S nemcsak a polgári pályákon van ez így, sokat látunk ebből a romlásra vezető rendszerből az egyházban is. Itt is nem egyszer az erény gyalog jár, a bűn meg lóháton. Mert az egyház is emberekből áll, akik között az igazság istenasszonyának kötve a szeme. Hány igaz tehetség sorvad itt el, hány becsületes, munkás ember skartba kerül, mert szerény és nem tolakodó. Ellenben érvényesül a stréber, az alakoskodó és a görbe utak ismerője. Hogy azután az ilyen állapotnak mik szoktak erkölcsi következményei lenni, láthatja mindenki, aki nyitott szemmel nézi az életet.

Ez az a rendszer, mely ellen a tapasztalt Beöthy szavát emelte. Ő ugyan csak a tanároknak szólt, s a pártfogókeresés és a pártfogókban való bizakodás kiirtását kívánja tőlük a fiatal nemzedék szívéből. Mi azonban egy lépéssel tovább megyünk s a kormánytól lefelé az összes fokozatokon levő előjáróknak a figyelmét felhívjuk a protekciós rendszer kiirtására. Mődjukban áll ezen alaposan segíteni. Ha nincs, akibe kapaszkodjék a stréber, hát nem fog kapaszkodni. Ha nem várják, hogy gráciájukat keressék, hanem a munkára, a kötelesség-teljesítésre néznek; ha a munkás, lelkiismeretes embereket magok keresik fel: akkor mindaz, aki valamire aspirál, fog tanulni dolgozni, mert belátja, hogy csak ezen az úton boldogulhat. Hisz éppen a különféle előjárók és hivatalfőnökök látják legjobban, mily nyomorúságos állapotok vannak a protekciók folytán a hivatalokban. Ők ismerik a sok zaklatást és keserűséget, amit nekik a protegáltak serege okoz.

A tanár ugyan sokat tehet az iskolában az ifju erkölcsi érzetének a megszilárdítására, de mit ér az, ha az életben

más felfogással találkozunk, ha ezernyi példa az ellenkezőre tanítja. Am a kiknek kezében van a hatalom, azok fordíthatnak ezen. És ezt tenniük igazán hazafiúi kötelesség, mert már odáig jutottunk ezen a téren, hogy inogni kezd az emberekben az erkölcsi érzet és egyszerű adásvévesi tárgynak néznek mindent, amihez azelőtt csak becsület és munka juttatott.

Az állami anyakönyvek. éppogy, mint a polgári házasság és a vegyes házasságból származó gyermekek vallására vonatkozó törvény okt. 1-én lépnek életbe. Most egymásután adják ki az illető miniszterek a törvények vegrehajtására vonatkozó rendeleteket, melyek, hogy mennyi konfuziót fognak okozni, mutatja egész tartalmuk, mely igen szakképzett és kellő idővel rendelkező embert tételez fel, aki természetesen erre a szolgálatra csak megfelelő díjazás mellett vállalkozhatik. Akarki meglássa, mennyi bajt és mekkora terhet fognak hozni az országra ezek az új institúciók; nem sokára ez irányban majd a tapasztalat meg fogja nyitni az emberek szemét, és igazságot fog szolgáltatni a javaslatok ellenzőinek. Sokszor lesz alkalmunk ezzel foglalkozni; míg majd nálunk is belátják, mennyire igaza volt a német hivatalnoknak, aki a nála járó Sztelho Kornélt azzal fogadta: magok azt akarják behozni, amitől mi szabadulni óhajunk? Most a belügyminiszternek az anyakönyvekre vonatkozó terjedelmes rendeletéből két paragrafust idézünk, melyek közül az egyik az új intézménynek a vallásos való viszonyát illeti, a másik a terhek miatt amugy is szerfelett nyögő községeket érdekli. 10. §. Az anyakönyvvezetőnek kötelessége a születés vagy halálozást bejelentésénél, valamint a házasság megkötésekor az érdekelteket *figyelmeztetni fennálló vallási kötelezésekre* és egyáltalában kerülni kell minden olyan cselekvést, mely a feleknek arra a feltevésre szolgáltatathatna tápot, hogy az állami anyakönyvbe történő bejegyzés őket vallási kötelezések alól feloldja. 16. §. Az anyakönyvvezető részére a hivatalos *helyiséget*, az abban szükséges *butorokat* és *felszerelést* az A. T. 31. §-ának második bekezdéséhez képest az anyakönyvi kerületet képező község, illetőleg községek szolgáltatják. A felszereléshez tartozik az anyakönyvvezető hivatalos pecsétje, valamint a házassági kihirdetések kifüggesztésére szolgáló, lehetőleg sodronyszövettel védett tábla, továbbá a házasságkötésnél való közreműködéssel megbízott

anyakönyvvezetőnek a házasságkötéskor viselt hivatalos jelvénye is. Ugyancsak a felszereléshez tartozik az ország összes községeinek anyakönyvi kerületek szerint való beosztását feltüntető helyiségnévtár is. Hasonlóképp a község, illetőleg a községek feladata a hivatalos helyiség fűtéséről, világításáról és a szolgálatról való gondoskodás. — Ez kellemes újság a községekre, melyek most ha óvoda felállításáról van szó, húzódnak, mert nincs pénzük. Hát mi lesz még az anyakönyvvezetők díjazásával? Mert most még a kormány nem rúkol ki a színnel, csak azt mondja, majd a munkával amúgy is tulterhelt jegyzők 150 frtért fogják végezni. Igen? No csak várjunk egy kicsit, míg majd az egész dolog életbe lép, akkor majd vége lesz a mindennemű és rendű ámitásnak. Megjön a kiábrándulás ideje.

A székesfehérvári eset. Ha már szóba hozták, mi is foglalkozunk vele. Arról szól ez az eset, hogy Steiner-Fülöp püspök nem nézi egykedvűen, hogy hogyan viselkednek az egyházmegyéje területén lakó szerzetesek, hanem azon van, hogy a szerzetesi fegyelmet megtartsák s a hívek a botrányoktól meg legyenek kímélve. Oly eljárás ez természetesen, mely a legnagyobb dicséretre méltó s az életből ismerjük, mennyi megjegyzésre szolgáltatnak alkalmat az oly esetek, midőn a fegyelmetlen szerzetes grasszál, a nélkül, hogy az illetékes hatóság a baj megszüntetéséről gondoskodik. Azonban ebben a felfordult országban mindig találkozunk, a kik a főpásztori erélyt is zokon veszik, ha az illető mihasznák a „hazafiság” s most kivált az egyházpolitika pártolásának takarójával fődik bűneiket. Mint a rossz deáknál mindig a tanár a hibás, ugy most a kirugó szerzetes egyszerűen azt mondhatja, hogy liberális vagy nem néppárti, s ezzel, bármilyen laza erkölcsű is különben, oltalmat találhat bizonyos körökben előjárói fegyelmi eljárása ellen. Így történt Fehérvárott. A „Nemzet” szerint az ottani ferenczrendiek egyik fiatal tagjának egy jól kitanított seregélye van, melyet ki szokott akasztani cellája ablakán s az ott fűtyüli a Wekerlenótát a polgári házasságról — a járó-kelők mulattatására. A püspök ezt betiltotta. Egy fiatal cisztercita-tanárt pedig, aki a „Nemzet” tudósítója szerint „józan és felvilágosodott pap”, rendfőnökével áthelyeztetett Bajára. Ezen két eset miatt az újság nekimegy a püspöknek, hogy üldözi a nem néppárti szerzeteseket s utból eltesz mindenkit, aki liberális. Olvasóink bizonyára érzik, hogy ez a püspök meghurcoltatás helyett dicséretet érdemelne, mert a két szerzetes nagyon duhaj két fráter lehet, azokból való, akik nem

méltók arra a reverendára, melyet viseinek. Mert ha már a püspök nyul egyszer a szerzeteshez, az olyan eset rendszerint, hogy az illetőt más alásból bizonyára már régen kidobták volna. És hogy a magyar tanító-szerzeteseknél — általában szólva — kevés az egyházi szellem, az ismeretes; hogy reformra lenne szükség, az is bizonyos. Ha tehát akad püspök, aki komolyan veszi a fegyelmet, azon örülnünk kellene, s nem méltó a saját nevére az olyan sajtó, mely ezért még a püspököt támadja. Inkább azt kellene mondani, vajha minden püspök követné Steiner példáját s vajha már egyszer gondot fordítanak az egyházi fegyelemre éppen a tanintézeteknél, ahol a nemzet jövő reménye, az ifjuság nevelkedik, melynek vajmi sokat árthat a rossz példa, kivált ha azt a reverendáról látja. Avagy jobb-e, ha a tanuló tudja, hogy reverendás tanárának ebben és ebben a házbán „ismeretsége” van, s hogy minden szabad idejét ott tölti, anélkül, hogy az illetékesek törődjenek ezzel? Jobb-e, ha világias szellemű tanárt minden mulató helyen láthatja anélkül, hogy ezért haja-szála görbülne meg? Jobb-e? ... No de ne példázunk az önmagukat sárba tipró reverendákról éppen a tanintézeteknél, inkább azt mondjuk, hogy itt volna az ideje javítani a helyzeten s a szerzetes tanárt abban a pillanatban elmozdítani állásáról, amint az ifjuság erkölcsi nevelésére veszélyessé válik.

A bankok titkai.

Ne ámitsuk egymást. Nagy az anyagi nyomor, sokkal nagyobb, mint azt az elhangzó panaszok után csak gyanítani is lehetne. A mai raffinált ember azonban nagy mester az elleplezésben, innen legtöbben azt gondolják, hogy a nyomor csak a legalsó rétegekben otthonos. Igaz, hogy itt lép fel nyíltan és nem rejtegeti magát. De azért elég van belőle másutt is, lehet hogy leplezve és itt-ott éppen még a fény csillogó mázával is bevonva. Ez az a cifra nyomorúság, sokkal keservesebb, mint a másik, mert a világ előtt urra játsza magát, megszerzi a divat eszközeit, húzza-halasztja végleges bukását, addig míg lehet. A beavatottak beszélik, hogy a rejtőző nyomornak leghitelesebb tanúi kivált a pénzügyintézetek és a zálogházak, melyek csendesen őrzik az emberi titkokat a sokféle váltók és jelzalogok alakjában. Az anyagi nyomor a bankok könyveibe írja be magát naponként, sokszor nem gyanított és hihetetlen kiadásban, ismeretlenül a világ előtt, a hivatalnokok titoktartásával fődve Avagy lehet-e

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Az óda.

Irtá: Gramling Kornél.

Világos Caesar végig simította rendetlen furteit s a kalamárisába bökte a tollat. Szemeit büszkén vetette az ég, akarom mondani a plafond felé, s míg hangja a meghatottságtól remegett, felkiáltott:

— Megvan!... Megvan!... Teremtettem, mint az Ur teremtett egykor. Oh mi szép, mi dicső dolog teremteni. Mi fenséges dolog a semmiből, a pusztá semmiből valaminek létet adni. Oh köszönöm neked Múzsza, hogy illeted csókoddal feukölt homlokom.

S ismét írása fölé hajolt, s míg szeméből könnyek potyogának, halkán olvasá:

— Óda nagyságos Nagy Mihály főnök úr becses névnapjára. Irtá Világos Caesar díjnok.

Mert hát nem mindennapi dolog történt Világos Caesárral. Ő, a felreismert lángész, végre elfoglalta az őt megillető helyet. Költői talentuma kartarsainak osztatlan bizalmával találkozott. Mászóval a főnök úr ez idei nevénapjára ő irta az

ünnepi ódát, holott máskor mindig az a nyurga joggyakornok szokta írni, akinek szintén volt valami vékonyan csörgedező vénája. De az idén?! Azaz hogy ma reggel?! Az irodavezető az egész személyzet nevében őt kérte fel, hogy írja meg az ódát, amit aztán majd közköltéségen ki is nyomtatnak. Ime az igaz talentum diadala a protekció fölött. Mert hogy az a nyurga joggyakornok csak protekcióból jutott az óda megírásához, az világos. Hogy ki protegálta, azt nem tudja, de protekció nélkül csak nem nyitnak tért fűzfavénájának.

Meg az nap éjjel (mert minden valamire való, bejegyzett poeta csak éjjel dolgozik) hozzá fogott a munkához, a mi nem volt könnyű. Mert kérem az óda mindig dicsér. Már pedig egy diurnistának az irodafőnököt dicsérni, nagyobb önmegtágadás, mint mikor egy örökös lemond, hogy amerikai nagybátja után őt szalámi gyárat örököljön. Hanem hát ez is sikerült. Először is kísütötte a főnök urra, hogy alárendeltjeinek valódi atyja. Hm. Ez sok. Maga is szinte megijedt tőle, hogy tudott ekkorát hazudni. De hát hiába volna a poeták előjoga a poetika licencia. Azután mint szorgalmas hivatalnokot mutatta be. Igaz, hogy csak félórát van bent naponként a hivatalban, de egy irodafőnöktől ez is sok. S mikor még vagy

három ehhez hasonló jó tulajdonságot szerencsésen összehazudozott, befejezte az ódát.

A halántékairól sürüny potyogott az izzadság, tanuságul, hogy mily nehéz ott érdemeket hazudni, a hol nincsenek. S talán éppen azért sóhajtott fel Világos Caesar, miközben kékbabos kendőjével szorgalmasan törülgette izzadságos homlokát, hogy:

— Nehéz munka volt, de hát a lant halalma nagy, igen nagy! Oh nincs is nagyobb ajándéka az Istennek, mint ha valakinek lantot ad.

S büszkén legeltette szemeit a teleirt lapokon. Azután ágyára dőlt, s miközben a petroleum lámpa pislogó világa utolsót lobbant, azt számított, hogy milyen kiszámíthatatlan előny származik számára az óda megírásából. A robot munkának természetesen vége lesz, mert valószínűleg irnokká léptetik elő. Egy irnok pedig nagyon nagy ur egy diurnistához képest. Aztán a főnök ur rendszeren tíz forintot adott a nyurga joggyakornoknak. Ezt természetesen neki is megadja. És még ezután következik a többi előre nem látott kitüntetés.

Másnap átadta az ódát az irodavezetőnek.

— Nagyon jó, Világos ur, nagyon jó. Majd elviszem a nyomdába. Ön pedig lesz szíves betanulni, mert elszavalja a nagyságos főnök úr előtt.

megrendítőbb valami, mint midőn egy szereplő ember pl. akit sokan irigyelnek, nászútjáról hazatérve, fiatal felesége gyűrűit, fülbevalóit viszi zálogba, hogy egy pár forinthez juthasson? Midőn százan és százan, kikre nem ismernél az utcán, 5—10 frtos váltókkal prolongálják uraságukat éveken által, elzalogosítják mindenüket?

A pénzüzetek fiókjából volna irható a legigazibb statisztika valamely város vagy vidék embereinek állapotáról s a míg legtöbbet közülünk a látszat csal: a bankokban jól látnak, többet látnak, mint a közönséges halandó, mert ők a náluk letett papirosokból az emberek „lekeibe” látnak. Itt mondhatják igazán és mondják is az utcán pöffeszkedő legtöbb nagyságról: nem minden arany, ami fénylik.

Ők értik, amit a közönséges halandó nem ért, hová lett igen sok embernek a függetlensége, nem egy családnak a boldogsága és hogyan tűnnek le hirtelen — a világ meglepetésére — mint a meteor egy ideig az emberek szemeiben fénylett nagyságok.

Igen a bankoknak vannak titkaik, váltókra és jelzalogokra írva. Irja pedig ezeket a titkokat a fekezhetetlen elvezetvény, a könnyelműség és az esztelen luxus, a fin de siècle gyermekének ezen ördögi erényei, melyeket őseink nem ismertek, legalább nem oly terjedelemben s nem oly számban, mint most. Aminek következménye, hogy ma már alig van anyagilag pozitíve álló ember vagy család, annál több azonban fülíg adósságokba merülve.

Hogy pedig az ilyen állapot mit rejt magában a családi és társadalmi életre nézve: miként befolyásolja az egyes ember cselekedeteit, jellemét, miként befolyásolja a közügyek folyását, magát a politikát s a nemzeti élet vajadásait: azt megítélheti bárki is, aki tudja, hogy a szegénység, az önközta nyomor legnagyobb kerítője az embernek. Azt hiszem, hogy igen sok ember megbelejező társadalmi magatartásának okát a bankok tudják legjobban megmondani.

Igen sok ember ámitja önmagát és másokat, mert a könnyelműséghez tartozik másnak látszani akarni, mint a mi az ember valóban.

Hiába panaszkodunk azután, hogy a korrupció általános és hogy a nemzeti közszellem rendkívüli hanyatlásnak indult. Valóban hanyatlak minden és az embereket valami pesszimiztikus hangulat fogja el. Panaszkodnak az időkre, szidják a kormányt s nem tudom kire másra tolják a hibát, a bajokért a felelősséget.

Pedig hát ez mind hiabavaló. A hiba leg-

— Már tudom.

— Fj ön szorgalmas ember. — S egy kegyes kézműveléssel elbocsátotta.

Oh milyen az iroda képe így a főnök ur nevenapján. Minden le van porolva. A hivatalnokok Ferenc József-kabátban jelennek meg, gomblyukjokban egy-egy friss rózsabimbó. Világos Caesar pedig már reggel óta azzal vesződik, hogy gondör fürteinek szabalyos állást adjon.

Végre nagysókára belép a főnök ur. Arca sötét s homloka körülbelül oly komor, mint a Zobor hegye, mikor görnyedt vállain a nyári zivatar sötét felhői megpihennek. Világos Caesarnak valami lámpaláz fele nyilalik szívébe, de legyőzi azt s büszkén lép elő. Még egy simítás a hajon, egy torokköszörülés s szavalni kezd. Először lassan, méltósággal, majd mindjobban tűzbe hozzák a pattogó jambusok, s végre oly hevesen gesztikulál, hogy a nagyságos főnök ur ijedten hátrál az ajtóig. De a hatás teljes. Végszáva után felharsan az eljen s most mindenki várja, hogy a főnök ur beszéljen.

A főnök ur összehuzza szemöldéit, s mialatt szobája felé megy, a bajusza alá mormogja:

többször abban vau, a ki legtöbbet panaszkodik, az emberben, a saját életmódjában, könnyelműségében.

Az első aranyszabály, mely szerint az életet igazítani kellene: addig nyujtózkodjál, a meddig a takaród ér. Ezt a régiék, a takarékos régiék mondották s azoknak, ma látjuk legjobban, igazuk volt. Miért is akar az ember gazdagnak látszani, ha szegény s miért költ többet, mint a mennyi pénze van? Hiszen a szegénység tisztesség és takarékoság mellett becsületes munkával mindenki szerezhet magának annyit, a mennyire éppen szüksége van. Am kövessék ezt a szabályt az emberek, s mindjárt kevesebb lesz a nyomor s igen sok a boldog, nyugodt ember.

Miért akar fürdőre menni az oly ember, a kinek arra pénze nincs, s miért csap traktákat a család, ha fiókja üres? Miért kell fényes ruha annak, akinek csak egyszerűre telik: miért akar urat játszani az olyan, akinek ahhoz módja nincs? Hiú vágyak, tele esztelenséggel, melyek meghozzák a szerencsétlenséget, amely szépen elmaradhatott volna.

Am ha egyik-másik ember jól megnézné önmagát, igen könnyen megtalálná az okát annak, miért került bajba s miért tarthatatlan a helyzete. Mert minden ember saját szerencséjének a kovácsa. Az embereken lehetetlen segíteni, ha könnyelműek, csak az ember az, aki segíthet magán, megfékezve rendetlen vágyait, kerülve különösen az ostoba urhatnamságot, s a sok pénzbe kerülő divatokat.

Egyszer egy gazdag grófi családhoz mentem. A palota kertjében elembé jött a szobalány s nyomban utána a grófné, akit addig nem ismertem. A grófné sokkal egyszerűbben volt öltözve, mint szobalánya, úgy hogy ez utóbbit tartottam grófnénak, míg nagy zavaromra a helyzetről fel nem világosított.

Ez jellemzi nálunk az állapotokat, az emberek hangulatát, mindenki többnek akar látszani, mint ami s szegény nem akar lenni senki. Pedig a szegénység tisztesség.

Jó emberek, iparos, hivatalnok, földbirtokos, gondolkozatok ezen: szeressétek az egyszerűséget, kerüljétek a luxust s meglássátok, hogy szebben fog kinézni az élet, több lesz a jómódu, független ember s azonnal megváltozik a közérköles, a közszellem.

S a bankok fiókjai kevesebb titkot fognak rejtegetni az emberi nyomorról.

— Köszönöm uraim, hogy megemlékeztek. — S azzal bevonul szobájába, hová csak az irodavezető követi. Az ajtó felig nyitva maradt.

Ott bent hátra fordul a főnök ur:

— Hát vers, mindig csak vers? Persze a tiz forint. No hát az idén nem adok semmit. Azt az ideális lelkű fiatal embert pedig tegye át a levelező osztályba. Ott sok a munka, hogy menjen el a kedve a lantpengetéstől.

Sziporkák.

Mi a gyalázat? Kedélyesen vacsorál egy fővárosi szabómester a „zöld hordó”-nál. Borjuvesést eszik uborkasalátával. A mint legjobb étvágyal falatozik, egy adása lép be a koreszmába. Meglátja a szabót vacsorálni és elébe ül: — No hallja az ur, már az mégis gyalázat, a nit maga tesz. — Mit uram? — kérdi az öllöművész hűledezve. — Itt borjuvesést eszik uborkasalátával és engem mégis háromszor zaklat hetenkint annak a két rongyos öltözetnek az árért.

Csak azért. Ropogóssy Balambér német lányt vett feleségül. — No már ki látott ilyet?! Tősgyökeres magyar ember létre sváb lányt vesz feleségül. Már miért tesz ilyen bolondot? — Miért? Mert tovább látok az orromnál. Ha majd szid, nem értem meg.

A baán-gradnai tanítói kör.

Egy külső nyilvánulásában szerény, de a jövőre kihatólag annál nagyobb horderejű esemény szemtanúja voltam e hó 3-án Baánban. E napon alakította meg a baáni főtanfelügyelő apát ur a baáni és gradnai egyházkerületek r. k. tanítóinak körét.

E körök célja általában ismeretes: A tan- és nevelésügy előmozdítása és föllendítése felolvasások, tanügyi viták, pályakérdések kidolgozása, a közös érdekek megbeszélése és a tagok segítése által.

Délelőtt 10 órakor isteni tisztelettel nyitották meg, melyen a két szomszédos kerület lelkeskedő papsága és tanítói kara, számra nézve mintegy negyvenen, résztvett a baáni templomban. A negyven tanfőrből álló impozáns testület lélekemelő hatást gyakorolt a szemlélőre. Ez után a r. kath. iskola egyik tantermében gyűltünk össze. Az apát ur emelkedett hangú s magas szárnyalású lelkes beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Markáns vonásokkal mutatott rá korunk nem egy tatóngó sebére, melyeknek gyógyítására csakis a hitvallásos iskola lehet hivatva. *Figyelmzveletett a felekezett nélküli iskola és barátainak erőfeszítéseire, napról-napra erősülő támadásaira*, melyekre nekünk csak egy feleletünk lehet: tömörülni, egyesülni s önművelés által tulszárnyalni az ellenfelet. Elenken esotelte a tanítók kiváló és fontos szerepét a közműveltség ápolásában és terjesztésében, rámutatott arra a gyakran meg nem érdemelt mostoha elbánásra, melybeu sokan részesítik őket, és felhozván haladó korunk magasabb igényeit: anyagi és szellemi előhaladásnak, önképzésnek és önműveltségnek égető szükségességét látja. Ezen gyűlésnek célja egy tanítókört alakítani, hogy a tanítók anyagi, szellemi és társadalmi helyzetét javítsa, emelje és fejlessze. Erre pedig csakugyan szükségük van azoknak a tanítóknak, kiknek szép hivatásuk nem csak az értelmi kiművelést, mint azt a modern jogállamok a népnevelés ügyében hozott törvényeikben szem előtt tartják, hanem az érzelmek helyes irányú fejlesztését, az erkölcsök szelidítését, a szív nemesítését és istenfelelmet vagyis a vallásosságot is előmozdítani. Lelkes eljenzés követte a főtanfelügyelő ur ezen magasröptű beszédét.

Az elnöklő apát ur egy kész alapszabálytervezettel lepte meg a gyűlést, melyet az — csekély módosítással — egész terjedelmében magáéva tett. Ezután a tisztviselők választására került a sor. A védnökség elfogadására a megyés püspök ur keretett föl távirati uton, mely táviratban a jelen voltak egyttal fűi hódolatuknak is adtak kifejezést.

Tiszteletbeli elnöknek *Mihálik József* apát-főtanfelügyelő, a többi tisztviselő is közlekedéssel kiáltatott ki. Egyházi ügyvivő elnökké *Baász István* gradnai esperes, világi elnökké *Klesó József* ribéni tanító, jegyzővé *Pechány* baáni tanító lett megválasztva.

Az elfogadott alapszabályok az egyházmegyei főhatósághoz s a belügyi kormányhoz fognak megerősítés végett fölterjesztetni. A gyűlés az elnöklő főtanfelügyelő lelkes éltetésével végződött.

Gyűlés után a nagyvendéglő emeleti termében társas-ebéd volt, melyen a plébános urak tanítóikat vendégül látták. Az első felköszöntőt Mihálik apát ur püspök ő méltóságára mondta, s a nagy lelkesedés, melyet szellemes szavaival keltett, midőn ő méltóságát mint széles látókörű és kitűnő tanfőrből mutatta be, viharos éljenzésben nyilvánult.

Ebédközben érkezett a megyés püspök ur ő méltóságának távirati válasza, melyben a védnökség elfogadásáról és atyai örömről értesíti a kört, működésére pedig Isten bő áldását kéri. Az öröm és lelkesedés alig tudott lecsillapodni a sürgöny felolvasása után. Azután megeredt a felköszöntők árja, melyek legnagyobbbrészt az elnöklő

főtanfelügyelő urnak szoltak, aki kifogyhatatlan és fáradhatatlan volt azok szívélyes viszonzásában. Eljen. Zs—thi.

Ujdonságok.

Személyi hírek. Hg. Odescalchi Géza főrendiházi tag Tatrafüredre, neje pedig Karlsbadba utazott. Venczell Ferenc pápai prelátnak, nyitrai nagyprepost ő mlga f hó 10-en Marienbadba, Czeizel Gábor apátkanonok pedig ugyan e heten Póstyénbe utazik. Kmetysky Pál főgimnáziumi tanár Oszödre, Balaton mellett (Somogy.) dr. Mihalovics Ede papnevelői tanár Angernbe, Stajersországra, Thuróczy Vilmos főispán nejevel együtt Aussee-be, Sevcsik Gáspár kir. törv. bíró Nemes-Kötessóra, Török Vince törv. bíró Póstyénbe utazott. Balazsovich József tablai bíró Kassáról Nyitrára érkezett.

Jekelfalussy Lajos, nyugalmazott min. tanácsos, mint Bende püspök vendége, egy hónapi tartózkodásra Nyitrára érkezett.

Egyházi hírek. Zsiska Mihály óhaji plébános (Bárm.) Nagy-Rippénybe neveztetett ki plébánossá; Kraffszky József komjáthi segédlelkész pedig Óhajra plébános-helyettesnek.

Kinevezés. Rziha Artur nyitrai állami állatorvosnak a király ő felsége állami főállatorvosi címet és jellegét díjmentesen adományozta. Szívünkben üdvözljük!

Bende Imre püspök ur őmlga 400 o. é. frnyai segélyösszeget volt kegyes megajánlani s felerészben már folyósítani is a bírói iskolára (Trencsénm.) Miként a jótékony — írják lapunknak Turnáról — s az atyai gondoskodás eme kellőképp nem méltányolható s nemes példája külön magasztalás nélkül is fennen hirdeti a nemzet tanúgye iránt köztudomás szerint ritka szeretettel viseltető főpásztor fenkölt szellemét, ugy ezenkívül főnmarad még az iskolafentartók abbéli sziveszerinti s kedvesen teljesített kötelme is, hogy kegyeletteljes szívük hálaérzete áldottlelkű jöttévük iránt alulírottak által a nyilvánosság előtt is kifejezésre jusson s ily módon is tolmácsolva legyen abbéli hő óhajuk, hogy a Mindenható áldaná meg a nemesszívű főpásztort s adná meg ezerszeres jutalmát a jótékonyág oly irányu cselekedetének, mely részlegesen bár, a nemzet egyik legföltettebb érdekét mozdította elő. Turnán, 1895. jul. 2-án. Csulen Mihály, isksz. elnök. Vermesy Kálmán, isksz. jegyző.

Uj jogtudor. Mult hétfőn, július 1-én, avatták államtudományi doktorná a budapesti egyetemen a fiatal Hunyady József grófot Ürményből. A felavatás a vármegyeház dísztermében folyt le, melyen a notabilitások között a felavatottnak édes atya, Hunyady Imre gróf is jelen volt. Midőn ő nagyméltóságának, kiben katholicus mágnásaink között rendületlen bithűsége, áldozatkész jótékonyága és buzgó tevékenysége folytán a jök egyik legjobbját tiszteljük, a fia által elért sikerhez gratulálunk, egyszersmind a fiatal tudornak is kívánjuk, hogy tudománya és tevékenysége által oszlopává váljek egyháznak és hazának.

Esküvő. Névery Sándor nyitrai pénzügyi titkár hűséget esküdött özv. Hollner Gina urhölgynek Nyitrán. Isten áldása kísérje az új frigyet!

Vizsgálat a gr. Apponyi-családnál. Gr. Apponyi Lajos legkisebb fia, Henrik gróf magánvizsgát tett Nagy-Apponyban az első gimnáziumi osztályból. A kis gróf, feltéve minden társadalmi különbséget, derekasan küzdött meg a korához képest nehéz tudománnyal, mely bizony szegény embernek, vagy grófnak munkát ad egyaránt. A kis gróf-fiu különösen hittanból, magyar és latin nyelvből adott talpraesett feleleteket s a földrajzban is szokatlan jártasságot tanúsított. Kívánjuk, hogy eleven eszével és kártartó szorgalmával odáig kiképezze magát, hogy az Apponyi-család mintaképei mellé legyen sorolható.

Konkurzus. F. hó 2-án Bende Imre püspök ur személyes vezetése mellett tartatott meg a nyitraegyházmegye kötelekébe felvételni kívánó

ifjak konkurzusa. Jelentkezett összesen 21 tanuló, a nyitrai, trencsényi, szolnoki, privigyei, trsztenai, pozsony-sz.-györgyi és a szathmári gimnáziumból. Felvételtek a nyitrai gimnáziumból: VI. osztályból Droszt Alajos; V. osztályból Paschek Gyula; IV. osztályból: Beke Károly, Benyo Mihály, Horváth Gyula, Konez Endre, Ribárik János és Zsak János; a privigyei gimnáziumból: Kardoss János; a szent-györgyi gimnáziumból: Cservenka Géza; végül a szathmári főgimnázium VIII. osztályából: Buday József I. évi theológiára; összesen 12.

A képviselő választók névjegyzékének kiigazítása. Nyitra megye központi választmánya a képviselő választók névjegyzékét f. hó 5-étől 25-éig terjedő időben rendelte közszemlére kitétetni. Figyelmeztetjük tehát elváratainkat, hogy a nagyközségekben a községházán, a kisközségekben pedig a körjegyző székhelyén közszemlére kitétt névjegyzékeket azonnal tekintse meg, s délután 2—6 óra közt másolják le, hogy a felszólamlásokat a kitéttől számított 10 nap alatt, tehát július 15-éig beadni lehessen. — Megjegyzendő, hogy a felszólamlások ugyanott adandók be, a hol kitéve vannak közszemlére. A felszólamlás beadásáról minden egyes esetben írásbeli elismervényt kérjenek a körjegyzőtől, vagy az azokat átvevő más községi elöljárótól.

A helybeli róm. kath. iskolaszék tagjaiul három évi tartamra július 1-én a következők választottak: Arnold Bálint, dr. Baugha István, ifj. Bobok József, Bohunka Géza, Czeizel Gábor, dr. Dudek János, Feitscher Ernő, Freissberger Viktor, Horváth József, Horvát Sándor, Huszár István, Kostyal Pál, Kubinyi Endre, Paschek Viktor, Riszner Károly, dr. Thuróczy Károly, Vagner József, Zongor József. A városi kath. közönség ezen mandatóriusainak kezébe tette le az iskolatgyet, mely mint minden közügy érdeklődés által tartható a színvonalon. Kétséget nem szenved, hogy az új iskolaszék autonomikus hatáskörében a jó hírnevnek örvendő elemi iskoláink ügyeit kellő gondozással megbízói megelégedésére fogja vezetni.

A kötelező polgári házasság, a gyermekek vallása és az állami anyakönyvek vezetéséről szóló törvények ez évi október hó 1-én lépnek életbe. Horváth József kir. törvényszéki bíró ezen törvényeket az azokkal kapcsolatos összes egyéb törvények és rendeletekkel kiegészítve s magyarázatokkal ellátva adja ki. A műnek előnye tehát egyrészt az, hogy az ezen törvényekre vonatkozó minden jogszabály egyben található fel, a mi a különféle törvények és rendeletek keresését feleslegessé teszi. — másrészt nagyon hasznos azon okból is, mert a jegyzetek és magyarázatok a törvények alkalmazását megkönnyítik az által, hogy minden tekintetben megbízható felvilágosítást nyújtanak. A mű két részre oszlik. Az első rész tartalmazni fogja a házassági jogot, az erre vonatkozó összes rendeletek és kapcsolatos törvényeket, valamint a válóperekben követendő eljárást s a gyermekek vallásáról alkotott törvényt. A második rész tartalma: az állami anyakönyvezetéséről szóló törvény az összes erre vonatkozó rendeletekkel is utasításokkal, az anyakönyvi felügyelők s anyakönyvezetők szolgálati szabályzatával együtt ugyszintén a vitás kérdésekben követendő bírói eljárást, valamint a r. kath. püspöki kar által kibocsátandó utasítások. A második rész magyarázatában a szerző tekintettel lesz a dr. Aschenbriert Antal által a plébániai anyakönyvekről kiadott tanulmányra. A 30—35 ivre terjedő mű f. évi szeptember második felében jelenik meg, s ára bérmentes megküldéssel füzve 3 frt, vászonkötésben 3 frt 50 kr. Az előfizetés s illetve megrendelésnek f. évi augusztus 4-éig kell történnie, minthogy a nyomtatandó példányok száma az előfizetők száma szerint lesz meghatározva, s így késő megrendelés esetén a mű esetleg már kapható nem volna. — Az előfizetési pénzek Huszár István könyvkereskedésére Nyitrára címezve küldendők. Lapunk olvasói jól ismerik a szerzőnek világos s magyaros irályát, s azért ezen újabb, nem csak hasznos, de a gyakorlati életben nélkülözhetetlen művét figyelmükbe melegen ajánljuk.

Uj titkár a Fmke-nél. Kostenszky halálával megüresedett a közművelődési egyesü-

letnél a titkári állás. Mint beszélük, ezen fontos, sok időt, agilitást és rátermettséget igénylő állásra, mely némi dotációval is jár, a helybeli gimnázium egyik tanára volna kiszemelve. Részünkről méltányoljuk az illetőnek vágyát a hazai ügyet ezen a téren is szolgálhatni, de nem gondoljuk, hogy ilyen két állás akár az egyiknek, akár a másiknak kára nélkül volna egyesíthető. A főgimn. katedra egész embert kíván, a Fmke titkári állása nem való olyan igen mellékfoglalkozásként, de olyan se ruházható fel vele, ki a „tanúgy érdekében“ bármely évben Nyitráról áthelyezhető. Nem találhatnának Kostenszkyhez hasonló állásu s tevékenységű fiatal embert?

A népnek tusája a kormányynal.

Ismeretes, hogy a hivatalos apparatus most minden követ megmozdit, hogy a választókat ha mindjárt jogtalanul is, megtizedelje, hogy ne mondjuk megfelezzék. Ez okból Markovics János, nyitrai kisszeminariumi igazgató, a nyitrai néppárt nem eléggé megbecsülhető fáradhatlan vezére következő felhívást bocsátott szét a nyitrai vál. kerület vidéki elvtársaihoz, melyet miután másoknak is okulására szolgálhat, egész terjedelmében közlünk, azon megjegyzéssel, hogy a 2. pont végén levő kerelem, hogy t. i. az adatokat hozzá küldjék, csak a nyitrai vál. kerületre vonatkozik. A többi kerületbeliek a lapunkban már hozott minta szerint kérvényezték a kiigazítást és a községi jegyzőnél vagy pedig a bírónál reverzális mellett nyújtsák be.

A felhívás a következő:

Mivel nincs kétség az iránt, hogy a kihagyottak között olyanok is vannak, a kik az urbéri értelemben vett egy $\frac{1}{4}$ telek nagyságu szántófölddel bírnak, azért ezek szavazatait a központi választmánynál reklamálni kell. Hogy a reklamálás illetve felszólamlás miként történjék, ez iránt a néppárt orsz. központi irodája a választó közönséget elég utasítással látta el, mindannak dacára bátrak vagyunk uraságodat még a következőkre figyelmeztetni: 1. Szíveskedjék a község házan tudakozódni, hogy... község urbéri telkei az 1836. évi V. t.-c. értelmében a Nyitra megye számára megállapított 5 osztály közül melyik osztályba soroztattak. Ha ezt tudja, ugy a néppárti iroda által szétküldött utasítás nyílemben vételével azt is fogja tudni, hogy ugyanazon községben egy $\frac{1}{4}$ telek hány kat. holdat tesz ki. 2. Az esetben, ha a községi elöljáróság N. községnek urbéri beosztása iránt felvilágosítást nem képes adni, mivel pl. az a község irattárából elveszett, akkor vegye fel a legmagasabb vagyis V. osztályt, a mely a fentemlített utasítás értelmében az urbéri értelemben vett $\frac{1}{4}$ telket 6 kat. holdban állapítja meg. A hol a községről tudva van, hogy hányadik osztályba soroztatott az 1836. évi V. t.-c. értelmében, vagy pedig a közös legelő illetve rét még szét nem osztatott, ott az $\frac{1}{4}$ telek 6 kat. holdnál kisebb is lehet, de egész Nyitra megyében törvényes $\frac{1}{4}$ telek 6 kat. holdnál nagyobb nem lehet. A hol tehát a kihagyott választók közül nyomára jön, hogy valakinek az urbéri beosztás szerint legalább 6 kat. holdja van, tessék azokat utasítani a körjegyzőhöz, illetve főt. Plébános ur menjen el hozzá s legalább két vagy több tanu jelenlétében kérje el tőle a kataszteri birtokiv másolatát. Ezen kat. birtokiv másolata a választási jog bizonyítása céljából az 1874. évi XXXIII. t.-c. 115. §-a értelmében *bélyegmentesen és díj nélkül szolgáltatni ki.* Ezen kataszteri birtok iver másolatai felszólamlási beadványhoz csatolandók, a melyek a község körjegyzőjének térítvény mellett nyújthatók át. Az esetben, ha az illető körjegyző a kat. birtokivék másolatát kiszolgáltatni nem volna hajlandó, ugy tessék a körjegyző tudtára adni, hogy erről a két tanuval jegyzőkönyvet fog felvenni, bizonyítékul annak, hogy az $\frac{1}{4}$ telek bizonyítására szükséges kat. birtokiv másolatát a körjegyző az illető felektől megtagadta. A felszólamlási beadványhoz tehát két melléklet csatolandó: az egyik a kat. birtokiv másolata, a mely az urbéri értelemben $\frac{1}{4}$ telket bizonyítja, a másik pedig az adókönyvecske, a mely azt bizonyítja, hogy adója april 15-ig ki volt fizetve. **Az adatokat kérem legkésőbb folyó hó II-ig hozzám bekülden.** 3. Figyelmeztetem, hogy a jegyzők bemonadásairól jó lesz meggyőződést szerezni. *Markovics János.*

A közönség köréből. A polgári iskolai évszázó ünnepély alkalmával tisztán feledekenységből elmulasztottam köszönetemet és elismerésem kifejezést *Schwach Karolina* kisasszony kézimunka tanítónőnek a *gyakorlati és a művészeti határos kézimunka* sikeres tanításáért. Midőn e mulasztásomat pótolni kötelességemnek tartom, kész örömmel ösmerem el a kiváló előmenetelt, melyet a kiállításnak is beillő vizsgán bemutatott. Nyitra, 1895. július 5. *Dr. Mészáros Károly* vizsg. bizottsági elnök

Ritka fiziológiai tünetmenny. Szokolai levelezőnk írja, hogy Beczkovszky János, kispritzsdi lakos 7 éves leánykaja sajátszerű, eddig nem tapasztalt szembajban szenved. A gyermek eleinte csak szemfájdalomról panaszkodott, szeméi erősen kápráztak s most levelezőnk szavai szerint, ki komoly és teljesen hitelt érdemlő férfi, „hosszu és különféle színű hajszálak nőnek ki szeméből, oly mennyiségben, hogy a halálra ijedt szülők egész halmaza szedte össze belőlök.” Az erősen növe hajszálakat ugyanis rendszeresen kihúzzák, így akarván nyilván elejét venni a bajnak. Sőt most már nem csupán a szemek, hanem az orrlyukakból is erősen nem csupán hajszálak, de más, laikus ember által nem osztályozható szárunemű szálak nőnek. A gyermek szülei összejárták vele a környék valamennyi orvosait, de nem tudnak rajta segíteni. Ajánljuk a természetbúvárok figyelmébe.

Adomány a gazdasági egyesület részére. A nyitrai kereskedelmi hitelintézet 25 forintot, a nagy-tapolcsányi hitelbank 10 frtot volt szíves adományozni a nyitramegyei gazdasági egyesület ezredéves kiállítására, mely adományaiért fogadják ezen pénzügyintézetek ez uton is az egyesület köszönetét.

Kath. legényegyletünk június hó 29-én sikerült műkedvelői előadással összekötött, jótékony célú táncmulatságot rendezett. A mulatságnak változatos műsora és annak ügyes keresztülvitele a rendezőség tapintatosságát, és a szereplők buzgóságát dicséri. Amint belépett az ember a mulatság színhelyére, a zobori zárda udvarára, azonnal szembe ötlött a rögtönzött Thalia templom, a színpad, melyen Almási Tihamérnak „Rendelő óra” című egy felvonásos vígjátékát adták. Stancz József, a haragos orvos nagyban mulattatta a publikumot. Kár, hogy az előadás vége már az esteli szürkület félhomályába veszett, melyet hiába igyekeztek szétoszlatni az udvaron szerteszéjjel függő, rövid életű lámpiónak. Kupecz Vilmos és Spanyár Lajos hegedű és cimbalomjátéka szintén sikerült; de hasonló dicséret illeti a pompás tűzijátékot, melyet Blaskó József, az ismert ezermester rendezett. A mulatság érdekességét nagyban növelte a titkos sorsjáték, melyen egy hatosért szivart, cigóriát, boroviczkával teli és boroviczkától üres flakókat, hátul fűtőlős lovat, s más efféléket egyaránt nyerhetett az ember. Az egész idő alatt nagyban működött az úgynevezett nemzetközi világposta, melynek eredményeképpen Richter Juliska kisasszony, mivel a legtöbb levelezőlapot kapta, díszes virágbokréta nyert. A virágcsokrot az egylet érdemes elnöke virágos szavak kíséretében nyújtotta át a jutalmazottnak. Főlöszleges említetünk, hogy a hegedű egy percre sem pihent, s így jókedv és tánc ki-világos kivirradtig tartott.

A nyitrai kath. legényegylet június hó 29-én rendezett nyári mulatsága alkalmával felülfizettek: Mélt. Bende Imre püspök ur 1 drb arany, Herverth Antal 3 frt, ifj. Bobok József 2 frt, Kondor István 1 frt 50 kr, Markovics János 1 frt 50 kr, Simkó Antal 1 frt, Pelcsárszky Ananiás 1 frt, Meskó Pál 1 frt, Neugebauer Nándor 1 frt, Romsauer Antal 50 kr, Witwiczky Aladár 30 kr, Prihoda Lajos 50 kr, Belák Jánosné 50 kr, Kutvaszer István 50 kr, Belák József 50 kr, Szabó Imre 50 kr, Krész Zsiga 50 kr, Freissberger Viktor 50 kr, Szmda Kálmán 50 kr, Szlavik Konstantin 50 kr, Halmay János 50 kr, Novotny János 50 kr, Juracska Január 50 kr, dr. Tóth János 50 kr, dr. Dudek János 50 kr, Stelzer Farkas 50 kr, Szécsényi Sándor 50 kr, dr. Gutvill Pál 50 kr, N. N. 50 kr, N. N. 50 kr, Korompay Antal 25 kr, Fesztoráczy Gyula egy üveg pezsgő (ért. 2 frt), Durdik Alajos 1 frt 50 kr, dr. Biringer Ferenc 1 frt. — A kegyes felülfizetőknek forró köszönetet mond az egyleti elnökség.

A felv. magy. közm. egylet holnap, július 8-án d. u. 2-kor igazgató-választmányi ülést tart Nyitra a megyeházon gr. Károlyi István elnöklété alatt. — Az ülésen az egyesület vagyoni viszonyainak rendezése s a titkári teendő

ellátásának módzatai fognak tárgyalatni. Szóba fog kerülni néhai Schimo Mária körmői hagyatéka is. E hagyaték áll 973 frt 24 kr-ra becsült ingóságokból és 77700 frtra becsült ingatlanokból, melyeket azonban nagyobb részt a körmői takarékpénztár javára bekebelezett 48405 frt 28 krnyi tőke követelés terhel. Az egyesületnek a terhek leszámításával fennmaradó öröksége 30267 frt 96 krnyi értéket képvisel. A hagyaték rendezése, értékesítése és jövedelmezősége iránt serényen szorgoskodik az egyesület ügyvezetősége, mely „bár a várt jóindulatot Körömébánya város hatósága részéről eddig nem tapasztalta”, mégis remélhető, hogy az örökséget célzataihoz híven a Fmke gyarapodására értékesítheti.

Halálozás. Stark Samut, a nyitrai izraelita iskola igazgató-tanítóját, kinek egykori tanítványai itt Nyitra nemrégiben nagy tünnetessel ünnepelték meg 25 éves tanítói jubileumát, súlyos csapás érte, amennyiben neje 32 éves korában f. hó 2-án elhunyt.

Iskolai hír. A helybeli polgári fiú- és leányiskolában e hó első napjaiban tartattak meg az évszázó vizsgálatok, a közönségnek szokatlan érdeklődése mellett. Az egyes vizsgálatokon szépszámu vendégkoszora hallgatta a szabatos és értelmes feleleteket, melyek lelkiismeretes munkára vallanak. Általán az iskola vezetésében beállott változás — írják lapunknak — nem vonva le ez által az érdemből — nem hogy hátrányára, hanem határozottan előnyére vált az intézetnek, a mi mindenesetre az igazgató tapintatos vezetésének és rátermettségének eredménye első sorban, de osztoznak ebben lelkiismeretes, buzgó és szakértett tanerői is, kik fáradságot nem kímélve, iparkodtak a közös siker elérésére. Meglepő eredményt mutat fel az évszázó rajz és kézimunka kiállítás, a mi nem ilyenmü intézetnek, de a magasabb műigényeket kielégíteni célzó szakintézeteknek is dicsőségére válnék. Az érdem öntudata a buzgólkodók jutalma. — Egyben beszámolunk arról is, hogy, értesülésünk szerint, az igazgató női kereskedelmi tanfolyamot is szervezni szándékozik, a mi tudvalevőleg a középosztály által óhajtvá várt intézmény lesz s úgy a város, mint a vidék határozott előnyére fog szolgálni.

Nyitrai anyakönyvfelügyelőnek, mint értesülünk, *Láng Kálmán* nyitrai főispáni titkár fog kinevezetüni.

Jogtalan adókiivetés. Ismételten tapasztalták némely olvasóink, hogy újabb időben azok felemeltek az adójukat, kiknek állása magával hozza azt, hogy kosztot is kapnak, így pl. a segédlelkeszek, paptanárok stb. Legújabb időben az élelmezést szintén bevonták az illető fizetésébe és azt külön megadóztatták. A trencsényi pénzügyigazgatóság 1895. május 27-én 14,626/IV. 1895. kelt végzésében értesíti a felszólaló Benyács István escaai segédlelkeszt, hogy azon két frtnyi adót, melyet élelmezés fejében 200 frt után külön felszámítottak s IV. osztályu kereseti adóval megérték, törölteti. Felhívjuk az érdeklettek figyelmét, hogy felszólalásukban hivatkozzanak a nevezett végzésre.

Adományok. A FMKE. nyitrai választmányánál 1894. év folyamán és 1895. év I-ső felében befolyt: Miavai főszolgabíró 10 frt, Liszkovszky L. Nyitra 3 frt, Rudnay János V.-Sélye 74 frt 50 kr, Zerdahelyi Béla N.-Tapolcsány 5 frt, nyitrai főszolgabíró 10 kr, dr. Tóth Károly 5 frt, Tomann Rezső 2 frt, Brandisz Mihály 1 frt, Kochanovszky Pál 1 frt, Gavora Sándor 1 frt, privigyei takarékpénztár 10 frt, Blunár János Nyitra 1 frt, Misik Károly Nyitra 1 frt, dr. Kósa József Nyitra 5 frt, Kacsinecz József 1 frt, Modrányi Iván Privigye 49 frt 52 kr, Stangel Márton 50 kr, Marigesius Ödön Sasvár 2 frt, gr. Károlyi Lajos 400 frt, Bende Imre 100 frt, Kovács aljbíró Nyitra 13 frt, Hollósy Gyula 5 frt, nyitrai hitelbank 20 frt, selyei takarékpénztár 10 frt, galgóczi takarékpénztár 10 frt, privigyei fbró 84 kr, holicsei fbró 8 frt 60 kr. Összes 740 ft 06 kr.

Hátrálékos anyakönyvfelügyelők. Még csak kinevezve sincsenek az anyakönyvfelügyelők, már is hátrálékban vannak' teoriában

Egyik amerikai barátunk, ki sehogy sem birt boldogulni az Egyesült Államokban, most Cleveland elnök pártfogása folytán bejutni akar anyakönyvfelügyelőnek Magyarországon. Minthogy a nem sikerült yanke felette lelkiismeretes ember, s nagyon szívére vette jövendő kötelességeit, a többi közt így okoskodik a belügyminiszterhez írt kérvényében: „Miatán kötelességem évenként minden anyakönyvi kerületet kétszer beutazni, egy felügyelői rayonban pedig 200 anyakönyvi kerület van (pl. Nyitra és Bars megyében), ennél fogva tisztelettel kérem a nm. belügyminiszter urat, méltóztassék szigoruan utasítani a *kalendárium-csinálót*kat, hogy ezen túl 35 nappal többet vegyenek fel a naptárba, hogy legalább minden látogatásra egy nap essék: mert ellenkezőleg csak annyit tudok meg, vajjon a jegyző ur jó törkölypálinkát tart-e, vagy pedig a jegyzőné asszony sok cikóriát tesz-e uzsonna kávéjába.”

Wörishofen. Az igénytelen bajor falucska nemcsak mindig allandó vonzerőt gyakorol a betegekre, hanem évről-évre még fokozódik a varázs, melyet világhírű plébánosa, a nagyszemöldökü Kneipp apó, sikerült kuráival kelt csodáiban. A magyar kolónia ez idén is alighanem 2-300 tagot számlál a sváb földön. Ismerőseink közül tudunkkal a következők időznek ott: *Baldz* István Kosztolna-Mitieről esp.-plébános, gr. *Bathgány* Vilmos, mocsónoki káplán, *Dusinszky* Lipót nyitrai székesegyházi karnagy, *Gerháth* Mihály, darázsai plébános, *Szkala* nyug. kataszteri felügyelő Nyitráról és *Zangor* József nyitrai főgimn. tanár.

Eljegyzés. *Kállai Agáth* kisasszonyt, dr. Kállai Armin nyitrai ügyvéd magas műveltségű kedves leányát eljegyezte Budapesten farkasházi dr. *Fischer Hugó*.

Évi közgyűlés. A közműv. egyesület nyitramegyei választmánya f. hó 3-án a megyeház nagytermében évi közgyűlést tartotta. Vagy 40 tag, jobbara helybeliek, volt jelen. A gyűlést dr. Gyürky Geyza elnök vezette. Első pontban a 94-ki zárszámadások tárgyalattak, melyek 4793 frt többlettel végződtek: feltűnő a 10-12 év alatt felszaporodott 7610 frtnyi hátrálék, melynek fele töröltetni javasoltatt. A tagok száma 1619. Az 1896-ra szóló előirányzatnál 800 frt a néptanítók jutalmazására, továbbá a suránkai és lakácsi gyermekmenhely és 12 óvoda ellátására 6844 frt 4 kr vetetett fel. 1000 frt új óvodákra. A Nyitra felállítandó óvoda ügyében Markovics J., Pereszlényi H. és Ocskay L. tagokból álló bizottság küldetett ki. N.-Surányban felállítandó 2-ik óvodára az ottani birtokosság jog felkeretüni. A magyar nyelv ügyében sikeresen működő tanítók jutalmazásánál Libertiny és Craus alispán felszólalása értelmében a nyelvhatar fog tekintetni, de a megye területén működő más tanítókra is tekintettel lesz az egylet. Javaslatlalt a két tanfelügyelő Markovics J. és Libertiny Gyásztáv bizattak meg. A perselygyűjtés ügyét szabályozni kívánja az egylet s a jövő évre ez uton előirányzott 500 frtot Craus alispán és Kubinyi Endre felszólalására 2-3 évre vették fel. Libertiny G. felszóllalt az ellen, hogy az óvodák számára a szemléltető képeket külföldről szokás beszerezni, ajánlja a helyett a Lampel Róbertnél megjelenő képesportot, melynek ára 6 frt. Az egylet e célra 100 frtot vett fel a költségvetésbe. Az idei 17 tanító jutalmazási pályázatra 12 folyamodott. Az ügy elintézését Markovics és Libertiny tanfelügyelőkre bízták. Ügyésznek dr. Mészáros Károly, jegyzőnek Zalka Armin választattak. Végre az elnök több alapító és rendes tagot jelentett be. Névszerint: *Alapító tagok:* Gróf Károlyi Lajos 400 frttal, továbbá Bende Imre, Emödy József, Szemere György, Rudnyánszky György, Schwitzer Simon, Fuchs József, Jurénka Mátyás, Craus Vince és dr. Mészáros Károly 100-100 frttal. — *Örökös tagok:* Fuchs Miksa 50 frttal, továbbá Horváth Sándor gimn. igazg., dr. Hückl Ernő, Dolánszky János és Keveczky Lajos 30-30 frttal. — *Rendes tagok:* Szokolóczy Gyula 5 frttal, továbbá Csernyák József, dr. Pivinger Emil, Strompf József, Altmann Miksa, dr. Franczisey Lajos, Papnöveldei intézet, Paulik Géza, Pereszlényi Aladár, Dingha Béla, dr. Pereszlényi Henrik, Majthényi Géza, Jaksics Jenő, Porubszky Lajos, Józsay Andor, Prindel Kálmán Nyitráról, Boll János Suránka, Fülöp László Kolon, dr. Fűredy Lipót Vujhely, Duday János Kosztolnafalu, Babek István Királyi, Községi előlj. Királyi, Babó József Vágvecse, Ehrenfeld Géza, dr. Mészáros Károly, Simoniesics Béla, Cseh Lajos Nyitráról, Hlavaty Ferenc Vágsele,

Susztak Imre Komjáth, Vanró Bálint, Papp Sándor, Sóska Matyás, Hencz János, Trgyina József, Filo István, Molnár József, Csernay Rezső, Schütanz Gábor, Maró M., Ország Pál, Ötömösy Ferenc Privigyéről 2-2 frttal.

Grófi, bárói díjak. A kitüntetésekért, nemesítésért és rendjelekért tudvalegőleg díjat kell fizetni, ha csak a királyi kézirat világosan ki nem jelenti, hogy az adományozás díjmentesen történt. A mostani pairschubos időben alkalomszerűnek találjuk felsorolni ezeket a díjakat. Egy régi, még 1811-ben kelt díjzabályzat értelmében nálunk a hercegi cím adományozásáért 12000 forintot, grófi cím adományozása után régi családnak 3150 frttal, új családnak 5250 forintot, bárói címért régi családnak 2100 forintot, új családnak 3150 forintot kell fizetni. A nemesség adományozásáért 1575 forintnyi, azoktól pedig, a kik nemességüket részben igazolni tudják, 787 forint 50 krajcárnyi díj jár. Még pedig ezt a díjat valamennyi közbeneső és hiányzó fok után meg kell fizetni. Így például, ha egy nem nemes ember grófi címet nyer, a grófi és bárói díjon kívül a nemességi díjat is le kell fizetnie. Ha például nemes embert neveznek ki gróffá, grófi és bárói díjat meg kell fizetnie. Ha több fítestvér egyszerre egy oklevélben kap nemesi vagy főúri rangot, csak a legidősebb fizeti az egész díjat, a többi csak felet. Ha ellenben a többi fítestvér is külön diplomát akar, mindegyikük fizeti az egész taksát. Az előnevet sem osztogatják ingyen; az előnev adományozásának díja 315 forint. Vannak „elsőbb” és „drágább” kitüntetések is. A Szent István-rend kiskeresztjéért 100 darab arany, közepeskeresztjéért 200, nagykeresztjéért 300 darab arany rovando le. Valóságos belső titkos tanácsosi méltóságért 6300 forint, kamarási méltóságért 1800 forint, udvari tanácsosi címért 630 forint, királyi tanácsosi cím adományozásáért 157 forint díj jár. Katonatiszt, aki 20 évig szolgált, a felet fizeti.

A magyar Kneipp. Vagy felszázaddal cselölt nagy hírnevre tett szert Madva Ferenc, rudnói plebánus az ő legendászerű gyógyításaival. Éppugy mint Würshofenbe, Európa különböző tájairól tördultak hozzá a betegek. Ötven év múlva már csak hagyományban él a nagy emberbarát emléke, míg nem azt Bende püspök jóvoltából költén is sikerült felállítani. Lapunk egy barátja ugyanis a következőket írja:

„A 60-as években Zsambokréthy József jelenleg országgyűlési képviselő országos gyűjtést akart rendezni b. Madva Ferenc volt rudnói plebánus és kitűnő naturalista orvos síremlékére; he is küldte ebbeli felhívását az akkori „Pesti Napló”-nak, de ez nem akarta a dolgot közölni és így abba maradt az egész. Most azonban 43 évvel b. e. Madva halála után, egy halás páciensnek nagylelkűsége folytán a síremlék felállítatott.

Ugyanis pár hónappal ezelőtt Oméltósága Bende Imre püspök úrnál való tisztelgősen alkalmával szóba jött Madva F., kinek kitűnő diagnózisáról Oméltósága két ízben és pedig pazmanita korában és valamivel később mint tanulmányi felügyelő személyesen is meggyőződött. Ezen kitűnő orvos, mint nyugdíjas pap Nyitra-Szucsánban lakott és 66 éves korában itt hunyt el, sírját azonban még csak egy egyszerű fakereszt sem jelzi. És Oméltósága nemes szíve sugallatát követve megbízott, emeltesse a b.-nak egy díszes síremléket, a költségeket kész sajátjából fedezni. A pompás síremlék elkészült a következő felirattal:

PIAE MEMORIAE
FRANCISCI MADVA
EM. PAROCHI RUDNENSIS
AESCVLAMI ARTE MORBOS
CVRANTIS
A. MDCCCLXXXVI SZAKOLCZAE NATI
XX. AVG. MDCCCLII FATIS FUNCTI.

EX grata VolVntate
EMerCVS Bende
EpIsCOpVs Nltr.
proprio aere CVraVIt.

Halás köszönetemet nyilvánítom tehát lapunk t. olvasó közönsége előtt Oméltósága a püspök urnak ezen nagylelkű tetteért, paptársaim és híveim nevében, kik erre felhatalmaztak, illetőleg felkértek, de bátran hozzátéhetem azon idősebb paptársaim nevében is, kik b. e. Madva bannulatos gyógyításainak, de mindamellett szerénységének tanúi voltak, ki fáradozásaért díjat el nem fogadott, szerényen élt, szegényen halt el, úgy hogy hagyatékából sem mise alapítványra, sem síremlékre nem jutott. Deus retribuat!”
Steffel Ede.

Jégverés. Dlhopolen (Trencsén m) jun. 30-án délután felőráig tartó jókora dió nagyságu jégese zuhogott s a vetésekben valamint az ültetvényekben jelentékeny kárt okozott. A közelfekvő hegyek úgy fehérlettek, akárcsak telen.

Elveszett leánygyermek. Kesseleő-Podhragyon (Nyitra) két leányka, az egyik 8, a másik 4 éves, szüleik elébe indultak, kik visszatérődtök voltak a privigyei vásárról, de a gyermekek eltévesztették az utat és céltalanul bolyongtak az erdőben. Az elveszett gyermekek felkeresésére még a szomszédfalvak is mozgósítottak embereket, de hasztalan Mignem július hó 1-én, tehát négy nap múlva az úgynevezett „Cigele” erdőseben elgyötörve, elcsigázva feküdtek, hol rájuk akadtak a pásztorok. A gyermekeket csak hosszú fáradozás után sikerült visszanyerni az életnek s visszaadni a kétségbeesett szülőknök.

Vizbefútt. Palus Maté, prassici születésű munkás, Nagy-Tapolcsányban fürdés közben július 1-én vizbefútt. Még egy másik társa is csaknem elkísérte a tulvilágra, de ezt még idejekorán kírántották a halál torkából.

Hogy viseljük magunkat zivatárokkal. A zivatáros időszak közelédelével időszérűnek tartjuk felemlíteni azokat az elővigyázati szabályokat, a melyekhez, az eddigi tapasztalatok szerint, legjobb alkalmazkodni. Zivatár alkalmával a legelső dolog, elzárni minden légvonatot: be kell tehát csukni az ajtókat s a kürtő nyílásokat s csak az ablak felső részét kell nyitva hagyni. A légvonat igen gyakran eltérítette már a villamot, még a villámhárítókól is be huzta a szobába. Az ablakot, illetőleg annak felső részét pedig azért kell nyitva hagyni, nehogy megfuljon az ember az esetleg beesapó villámmal járó fojtó levegő következtében. A villám rendszeren erős kengázt hagy maga után, a melytől zárt szobában az amugy is megrémült s talán elelett népek könnyen megfulhatnának. Ennek elkerülésére legalkalmasabb az ablak felső részének a nyitvahagyása.

Villámcsapás. Mult vasárnap, junius 30-án, Csacán a Drachosanka nevű irtványon beútt a villám. Kordulják Anna nevű asszony házába, még pedig oly szerencsétlenül, hogy az asszony rögtön holtan rogyott össze és nem is sikerült többé életre támasztani.

„Mentor” ellátási vállalat. Fontos kérdést old meg e vállalat, a mikor az ezredéves országos kiállítás igazgatóságának pártfogása alatt működését megkezdette. A lakáskérdés okozza minden a kiállításra felrándulónak a legnagyobb gondot, mert nemcsak attól tart, hogy nem kap lakást, de fél a kiállítás tartama alatt azok drágaságától. — E vállalat saját szállóhelyeit rendezi be és minden jelentkezőnek 7 napra már előre lefoglalja szobáját, jöjjon az a kiállítás tartama alatt bármikor is Budapestre. Az etkezési szelvények a főváros és a kiállítási terület több előkelő vendéglőiben bírnak érvénynyel, míg a közlekedés a lóvonat és a villamosvasutal bármely vonalon teljesíthető. A vállalat ellátási könyvecskéi 7 napra szóló, szoba, étkezés, közlekedés kiállítás és szórakoztató szelvényeket tartalmaznak. Azonkívül játszanak a kiállítás tombolán és egy hét napra szóló 2000 koronás baleset biztosítási bárcaval bírnak. — Egy könyvecske ára 42 forint, beszerezhető 1 frt heti, vagy 4 frt 20 kros havi lefizetés mellett már ma és az esetben, ha egy 6 frt 50 kros napi szelvényvel pótolva lesz, 2 személy által 4 napra bir érvénynyel.

Gabonaárak július 5-én a nyitrai piacon, metermazsánkint: Arpa 5 80—6— frt, buza 6 30—6 50 frt, rozs 5 30—6 frt, bab 7—7 25 frt.

Közgazdaság.

Kis-Bab és vidéke, jun. 27.

Az ez évre jósolt cserebogarak nem jelentek meg. No, hála Istennek! gondoltuk: lesz gyümölcs, mert a fak szépen virágoztak. Azonban június hó második felében mindenféle gyümölcs fonnnyadva lehull az ágakról. Okát nem tudjuk, gyakran kapunk esőt, a földnek van elég nedvessége, mégis hull a gyümölcs. Ha vármegyénk

más vidéken is így áll a gyümölcstermés, a tervezett szeptemberi gyümölcsvásárra mit szállít a közönség?

A takarmányt csak úgy lopva gereblyézzük össze és szállítjuk haza — a gyakori esőzés elől, mégis akárhányszor beérik.

Sertések itt is hullanak a falvakban, de nem tudjuk: a régi sertésorbáncban-e vagy az újabb keletű sertésvészben? Szeredre nem szabad be szállítani sertést sem fiásertést, alias: malacot sem.

A kapálás sürgős. Vidékünkrol mennek Sopron- és Vasvármegyékbe munkások, pedig itthon is találnak elég munkát. Ha a napszám így fog emelkedni, a gazdák nem bírnak ki, kivált az ilyen alacsony gabonaárak mellett.

Az alsójattói gépbemutató.

A hírlapilag már jelzett alsójattói (Nyitra) gépbemutató, melyet a nyitramegyei gazdasági egyesület rendez, a július hó 11-én csütörtökön fog megtartatni s reggeli 8 órakor kezdődik. Már közelve lett az is, hogy a legújabb aratógépek, a horozható mezei vasut, teljesen berendezett takarmánykamra a Csonka-Bánki-féle petroleummotorral, egy amerikai szenarakodó, különféle kultivátorok, gőzeke hengerrel és boronával, különféle hengerek és boronák, tengelyen szállítható gőzfűllesztő készülék stb. lesznek bemutatva. Ezen gépbemutatóon látható lesz mindazon gazdasági gép, melynek a gazda hasznát veheti. Az egyesület azért választotta ki gróf Eszterházy Mihály alsójattói uradalmát a géppróba színhelyéül, mert maga a gazdaság is igen sok érdekes és tanulságos látványt nyújt. Az omnibuszvonat Budapest felől 5 ó. 5 p. reggel, Pozsony felől pedig 9 ó. 5 p. reggel érkezik Alsó-Jattóra. A gyorsvonaton utazók Tornócon szállnak ki. Ide Budapest felől 10 ó. 7 p. d. e., Pozsony felől pedig 11 ó. 21 p. délben és személyvonattal 8 ó. 53 p. lehet érkezni. A kik Tornócon állomáson szállnak ki, azokat, ha a nyitramegyei gazdasági egyesület titkárat Nyitra, jövetelükrol július hó 9-ig értesítik, fogatok fogják várni. A vendégek ellátásáról egy nyitrai vendéglős gondoskodik.

Új tagok. Bárany Lajos (Hrustyova) és Stein Ferenc (Nyitra) a nyitramegyei gazdasági egyesület rendes tagjai sorába léptek.

Irodalom.

Hol az igazság? A kisedővönintezeti társalgások kérdésében felmerült vita megvilágítására. Irta Kráffszky József Esztergom-főgyházmegyei áldozópap. Esztergom, 1895.

Érdekes füzet, beható szakértelemmel s részrehajlatlansággal megírva. A kisedőnevelési irodalom föllendülésére vall megjelenése. Az élénk tevékenység megindult immár ezen elhanyagolt irodalmi ágban is. Számos e szakba vágó munka látott napvilágot a kisedővön-nak törvény által való szervezése óta. A szerző a kisedővönrol irt nagy munkájával megelőzte valamennyit. Az általánoságban feldolgozott anyagot most részleteiben kezdi kifejteni lankadatlan munkássággal. Targyismeret, igazságszeretet: s az előadás kelleme ajánlják munkálatait. A legszárzabb tárgyat is vonzóvá tudja tenni. Meggyőzéseinek súlya soha sem téveszti el a hatását.

A társalgási vitát minden oldalról megvilágítja, tiszta áttekintést nyújtva az egészrol. Történeti hűséggel bevezet a vita előzményeibe s formulázza egyéni íteletét. Elénken ecseteli a vita fejlődését, epizódjait, elfajulását, a személyeskedésbe való átesapását; tárgyalgossággal hány meg minden fontosabb elvet, nézetet, véleményt; lelkét tart a paedagógiai tapintatról, óv a példátlan személyeskedéstől s végre egyetértő munkásságra lelkesíti a kisedőnevelés apostolait, mint a melyen egyedül van áldás és siker. A szerző tisztázta a társalgás fontos kérdését, határozottan körvonalozta módszerét. Remélhetőleg nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a zürzavaros vitából egy sajátlagos magyar nemzeti kisedővön-dai társalgási módszer bontakozzék ki végleges érvényességgel.

Kapható a szerzőnél Ohajon (Bars megye). Ajánljuk az óvónök és szakemberek figyelmébe.

A milliónyi hadak

és a közeli nagy háború alakulása.

Scheibert őrnagytól.

(Vége.)

A jövő háborújában még más szempontból is kívánatos egy jól rendezett vasúthálózat, és ez a sebesültek és betegek kérdése. Ha a sebesültek száma felette megszaporodik, mi az elvárható nagy útközvetekben okvetlenül be fog állani, s ha — mitől az Isten óvjon — még ragályos betegség is kiüt: mindez rettenetes következményeket vonhat maga után, ha a kórházakat a minduntalan visszatérő kocsi segélyével ki nem ürítik minél gyakrabban. Csak így kerülhet el a betegek és sebesültek veszélyes összetorlódása, ha azok az ország egészséges virányain megoszolnak, mi által a járvány tüzhelyét eltapossuk és kioltjuk.

Ami az erődöket illeti, ezek a stratégiai műveleteknek az előbbinél gyorsabb és elevenbe vágóbb volta miatt, már nem játszanak többé oly fontos szerepet, mint annakelőtte. Ezek ezentúl csak oly helyeken bírnak jelentőséggel, hol nehézzel nem kerülhető szorosokat, folyóátkeléseket, mocsár-vidéki gátakat fedeznek: minden más esetben az ellenség arra fog törekedni, hogy az erődöket kikerülje. De már maga az erődökre való támadás, valamint ezek védelme is egészen új stádiumba lépett. Az erődök nem többé összetett vonalakból, hanem a váracsok egész koszorujából állanak, melyek egymástól 2—4000 méternyire állanak, míg a várostól, katonai raktártól, vagy más egyéb helytől, melynek védelmére alkotvák, rendszeren 4—7 kilométernyi távolság választja el. A védő iparkodik a támadót az erősen felszerelt váracsoktól távol tartani, ha közelebb vonul, megerősíti a váracsok közt levő elválasztó közköveket s a támadó ágyúival és puskáival lehetőleg gyakori lövéseket vált.

A támadó ellenben már előre is számos nehézzel üteget szerez be, melyek robbanó anyaggal telt bombákat vetnek, és az erődöt tőle telhetőleg szorongatja. Ha kitűdja használni a körülményeket, még azt is megíusíthatja, hogy a védő a váracsok közeiben állást foglaljon, s ezeket egymástól elvágvá, ügyesen alkalmazott akaraterővel, s iskolázott támadó seregével csapást mérhet az elszigetelt ellenségre. Ebből látható, hogy az erődök ostroma már kibontakozni kezd azon szűk keretből, melybe a nagy ostromok idejében (pl. Szébb asztropol sőt Strassburgnál is) szorult, és szabadabb, merészebb önállóságra törekszik.

Az eddigi állandó természetű erődök helyébe minden valószínűség szerint ideiglenes erődítmények játszanak majd döntő szerepet a jövő háborújában, melyekben a katonaság várakozó, illetőleg védelmi álláspontra helyezkedik. Ezen néhány nap, vagy legfőlebb néhány hét alatt felállítható erődítmények az újkor találmányai (toronyok, gyorsan lövő ágyúk stb.) következtében oly jelentőségre tesznek szert, hogy közhiedelem szerint lassankint ki fogják szorítani a költséges nagy erődöket, melyeknek még az a hátrányuk is van, hogy nagy várórséget nyelnek el, mely gyakran teljes tértelenségre van kárhoztatva.

Ezek után jogosan felmerül a kérdés, vajon igaz-e az, hogy minél több katonája van valamely országnak, annál inkább biztosítva van az ellenség ellen? — Erre a kérdésre nem lehet feltétlenül igennel válaszolni. Már az eddigiekből is kiviláglik, hogy az első siker a tetteges állományú, azaz teljesen fegyvermezett, jól felszerelt és egységesen vezetett hadsereg kezeiben van s hogy ennél fogva oda kell irányítani a figyelmet, miszerint e sereg lehetőleg teljesen szervezve, felfegyverkezve, felszerelve s nevelve legyen. Ami már csak azért is kívánatos, mert a későbbi tartalék a legvégső fokozatig ugyanez iskolán megy keresztül.

De miben áll ez a nevelés? Abban, hogy az emberek katonailag teljesen fegyvermezve legyenek, mert eredményt csak az összes elemek egységes

közreműködésétől lehet várni, s másrészt az ellenséget csak úgy lehet megingatni, ha a tűzvezénylet derekasan vitetik keresztül. A jól megtömtölt löszertáska, melyet utóvégre is kímélni kell, hogy krízis esetén olaj legalább a lámpában legyen található, itt böles takarékosagra, amott kíméletlen tüzelésre ösztönöz. A löszert hasznaltalanul vesztegetni annyit tesz mint az emberi erőt megbocsáthatatlanul, hiába feláldozni.

A modern löfegyver rendkívül tiszta és finom munka, ennél fogva a fegyver szerkezetét ismerni, azt gondosan kezelni és értékesíteni főkötelessége a legénységnek. Durva kezében a legfinomabb szerszám is értéktelen fitykossá lesz.

A katonának szükséges magát kiképeznie mint lövésznek, hogy messze és biztosan találjon. Nem csupán teljes bizalommal kell lennie egy jól célzott lövés hatásához: de magára kell őt hagyni, hogy önmagától jöjjön rá, miként kelljen eljárnia, lőnie, fedezni, tartani magát. Ehez szükséges, hogy a harc vonal előtt esetleg felmerülhető bármely akadály könnyen elhárítható legyen, amiben a tornagyakorlatok felette elősegítik.

A hadsereg nagy kiterjedése felette nehéz próbára teszi a csapatok menetelő képességét, miért is mindenütt iparkodik a hadvezetés, hogy a katonának magával cipelendő málháját lehetőleg megkönnyítse.

A katonának mindenek előtt, ha győzni akar, erkölcsileg tulszárnyalnia kell ellenfelét. Egynéhány szóval ezt meg kell magyaráznunk. Az erkölcsi tökély legmagasabb foka a katonánál, ha legyőzte a halálfelelmet. Ha valaki odáig jutott, hogy nem az előnyomulás keltette lelkesedéstől vagy a harci dühtől felizgatva, hanem minden pillanatban tud uralkodni önmagán s minden félelmen felülemelkedik: az az új fegyverek segélyével sokszoros ellenséggel szemben is tulsúlyban van. A lövés pontossága lehetővé teszi, hogy egy nyugodtan célzó lövő egész tucatokat teríthet le az ellenségéből, kik izgatottságukban vagy éppen félelemben, csak a levegőben lónek lyukat. Minden célzó számtanilag megállapíthatja, hogy micsoda arány van egy nyugodtan célzó és egy Rettegi lövései között, aki rendszeren a levegőbe puffog, mert szemét elhomályosítja a félelem, mint ezt az útközvet hevében nem egyszer tapasztalták. Ezt az erkölcsöt kiképezni a modern katonai nevelés legfőbb feladata. Ennek alapját helyes iskolai és házi nevelés képezheti: minden népnek meg vannak arra a maga különös eszközei, minden valásnak a maga különös utjai, hogy azt lehetőleg legmagasabb fokra emeljék: minden kor talál arra megfelelő elveket és módokat.

A hadsereg vezetésétől minden időben igen sok függött, de a nagy hadvezérek és kiváló tábornokok azok az Isten adománya, azokat egy nemzet sem teremheti meg önmagának. De egyet tehet a vezér, és ez abban áll, hogy a vezénylő tisztekben ápolja a lelkiismeretességét, az önmegtartóztatást, tudományt, élénk buzgalmat és gyengéd becsületérzést, mely nélkül a legjobb hadsereg is a kárhoztat torkába rohan.

Ha már most áttekintettük a jövő háborújának általános képét, önkénytelenül is az a kérdés merül fel, miként fog alakulni a jövő háború?

Erre a kérdésre a dilettansok, professzorok, kik azt hiszik, hogy valamit konyítanak hozzá, vagy csata-poéták igen könnyen adhatnak feleletet: de a katoná, ki maga is néhányszor beurekedt az útközvetben, csak annyit fog mondani, hogy azt senki sem tudhatja! Mert minden háború rendszerint egészen másképp fejlődik ki, mint ahogy azt az emberi böleség előre vázolja: ezt bizonyítják az utóbbi csaták nagy vezérei is, Vilmos császár és Moltke gróf. Csak általános meghatározás tehető e kérdésnél, mely abban áll: pontosul, hogy: Óvjon meg az Isten a legközelebbi nagy háborútól, melynek végét egy ember sem tudja belátni.

Szerencsénkre és örömmünkre szolgál, hogy a hármasszövetség nemzetei el vannak határozva

vallvetve menni, ha a vihar kitör, s hogy ezáltal a beke fentartása leginkább van biztosítva.

Ha Ausztria-Magyarországnak sikerül, hogy érzékeny súlylyal rá vetheti magát keleti ellenségére, ha Németország Keleten erős támaszt nyerne, főlebe kerül Franciaországnak, míg az olaszok határaikon lekötik a francia seregek egyrészt: akkor remélhető, hogy a háború szerencsés és rövid befejezést nyer.

Ha a nagy háború nem úgy nyílik meg, hogy a harcász határcsapatok hirtelen és meglepetés számba menő módon berohannak s ez által mindjárt az első stádiumban a hadüzenet előtt, vagy után rendetlen, hogy ne mondjuk vad kezdetét veszi a háború, akkor fel lehet tétélezni, hogy a nagy lovashadtestek, melyek az által, hogy az ellenség állását és szándékát kipuhatolják, a hadsereg szemét, s hogy saját mozgásuk által önnön hadseregük állását eltakarják, a nagy hadsereg fátyolát képezik. Ezek útköznek meg legelőször és ők fogják eldönteni, hogy kinek a szeme elesebb, kinek a fátyola sürűbb. Hogy ezen első és valószínűleg nagy lovassatáknak kimenelete az egész hadműveletre jelentékeny befolyással lesz, nem szükséges bővebben magyarázni. Reméljük, hogy a mi lovasságunk és a németeké alaposan éreztetni fogja a szomszéd lovasságokkal belső és külső acéljának élet. Olaszországról nem beszélünk, mert az olasz-francia határon az alpesi csapatok lesznek az elsők, melyek a háború veszedelmét elintézni fogják.

Ha már ilyenmő tájékozást szereztek, csak akkor fog egymásra rohanni az ellenséges hadsereg. Vajjon ezeknek összeütközése alkalmaival a lovasság is mint tömegesen összeütköző fog-e nagy szerepet játszani, az a körülményektől függ, mindenestre pedig attól, hogy a hadsereg arcvonala miként alakul. Az útközvetek kimenelete, eltekintve az isteni Gondviseléstől, mindazon alapfeltételektől függ, melyeket már bővebben kifejtettünk. Tehát általában az egyes ember házi és katonai nevelésétől, a nemzet erkölcsi erejétől, a csatatéren összehalmozott csapatok sokaságától: továbbá, hogy milyen jó a fegyver, az elemezés s főleg a vezetés. Ha a vezetés biztos és céltudatos, akkor a csapatok nem csak el nem fáradnak a után kiadott visszrendeletek és ellenmeneteles miatt, hanem ellenkezőleg csakhamar kiérzik, hogy biztos az a kéz, mely őket a csatatéren vezeti.

Csak jó és tervszerű vezetés teszi lehetővé, hogy az elemezési intézőségnek, hogy megfelelhessen csaknem emberfeletti feladatának, valamint az egészségügyi szakasznak, hogy fáradságos és üdvös munkáját még a legnagyobb sereg mellett is teljesíthesse.

Végül Európa sorsa még attól is függ, hogy mily erős a hármasszövetség; nem úgy értve a hármasszövetséget, hogy az egyik fél a másikban bizakodik, vagy támaszkodik rá, hanem olyan szövetséget, hogy abban minden egyes fél már magában is oly erőssé fejlődik, hogy egyik ellenségével már egymagában is felveheti a keztyüt. Ha megóvni akarjuk Európa békejét, mindennek előtt mindenütt meg kell szűnnie a belső szakadásnak ott, hol az ország jó és balsorsa forog a kockán s ez okból a lakosok hazafiságának egy szilárd oszlopba kell tömörülnie.

Laikus ember sokkal könnyebben elképzelheti, hogy miként fog lefolyni a jövő középeurópai háború, mint egy szakember, ki ismeri a hadtörténetet s tapasztalásból tudja, hogy mily politikai és katonai esélyektől függ a háború kezdete és eredménye. Oly dolgok ezek, melyeken Bismarck herceg szavai szerint még a legnagyobb hatalmaságok sem tudnak uralkodni.

Csak általánosságban meg lehet mondani, hogy az óriási tusában, melyben egész Közép-Európa mérkőzik fegyverével, az egymással szemben álló hadseregek létszáma teljesen egyenlő, a seregek kiképzése a középpálmokban valamivel jobb, de a hármasszövetség vezérei a szomszédokéi felett jelentékenyen kiemelkednek. Ezen ve-

zerek alatt nem a legfőbb vezényletet értjük, mert a hadtörténet igen gyakran mutatja, hogy néha hirtelen tűnnek fel nagytehetségű vezérek társaik sorából, kik magokkal ragadják az egész hadsereget és diadalról diadalra vezetik: hanem értjük a *tisztikart*, melynek belső értékét, különösen Porosz-Nemetországban, a 80 év óta eszközölt iskolai gondozás és katona-kötelezettség oly magas fokra fejlesztette, hogy azt nem igen lehet utolérni. Különösen Oroszországgal szemben, mely az ő 4 millió katonája számára alig fog találni vezéreket, kik ezt a tömeget az újabb hadviselés szövevényes izgalmaiban vezetni képesek: tehát Oroszországgal szemben fog különösen érvényesülni a német és osztrák-magyar hadsereg tisztjeinek értelmi és képzettségi túlsúlya.

Adja Isten, hogy a jövő háboru alakulásának ezen vázlata csak elméleti rajz maradjon és soha véres vonásokban meg ne valósuljon. Ilyen eredmény azonban csak úgy érhető el, ha a békes *hármasszövetség* oly szilárd, erős és hatalmas lesz, hogy semmiféle gonosztevőnek nem lesz bátorsága Európa nyugalma és millió békes családok boldogságát veszélyeztetni.*

* Prochaszka „Illustrirte Monatsbände“ I. évf. 9. kötetéből.

Törvényszéki csarnok.

Magyar kir. Curia által elintézt perék jegyzéke. Lakács község urb. rendezési ügyben, a felelőzés visszautasítva. — Szikora Tamásnak Kucsera István és társai elleni birtokperben, a II-od bír. it. megváltoztatva és az I-ső bír. it. hhh. — Kiácsék János és neje Wetzler Mór és neje ellen ingatlan jutalekok birtokba

adása iránt, a II-od bír. it. hhh. — Cserny szül. Tollarovic Annának, Muzsik sz. Cserny Ilona és t. elleni birtokperben, a II-od bír. it. hhh. — Löwinger Armin és társainak miavai takarékpénztár ellen közgyűlési határozat megsemmisítése iránt, a II-od bír. it. hhh. — Mahrer Mórnak Fried Márk ellen 120 forintos váltóperben, mindket alsóbb bír. it. megváltoztatva. — Herczeg testvérek cégnek Brach Hermann ellen 546 frt 3 kros váltóperben, a felelőzés visszautasítva.

Pozsonyi kir. ítélő tábla által elintézt perék jegyzéke. Adler Amália férj. Michel Hermanné felperesnek Adler Salamon és tsai ellen a szalakuszi regále kártalanítási ügyben, az I-ső bír. végzés hhh. — Silhavik István és Társainak Saňarik Imre ellen ingatlanok tulajdonjoga iránt, az I-ső bír. it. hhh. — Trebaticzky Mihály és neje Tomasi János és tsai elleni birtokperben, az I-ső bír. it. hhh. — Bögyi János mint kiskoru gyermekei t. t. gyámjának Adler Ezechiél ellen ingatlan birtoka iránt, az I-ső bír. it. hhh. — Preczelmayr Nándornak Bezák István és t. ellen papi és kántori illetmény kiszolgáltatása iránt perben, a I-ső bír. it. hhh.

A nyitrai kir. törvényszék által 1895. évi július 3-án elintézt perék jegyzéke. Nikodem Jánosnak Misuta sz. Kovács Zsuzsanna ellen ingatlan birtoka iránt, felperes keresetének hely adva. — Dvorák József és társainak Bienenstock József ellen 714 frt iránti perben, felperes keresetének részben hely adatott.

Telefon.

Tót-Megyer. Jövő számban helyet szorítunk. Hát az uradalom ismertetése?

Csáca. Legyen szíves egyuttai azt is tudatni velünk, milyen indoklással nyújtotta be a kérvényt; mert mi is szívesen ugyan szívesen, de azért fizetünk. Szemesnek áll a világ, vannak az alamizsna.

Brutus. Sajnáljuk hogy elhalgatott. Cikkeit, akár tárcát írt, akár közgazdasági kérdést „érintett” nemcsak

mi, de a nagy közönség is élénk figyelemmel kísérte. Hogy egy felszólalását mellőznünk kellett, azt kivált azon körülménynek tessék betűdni, hogy akkor nem mi voltunk a lapunkban. — De akkor sem gyakoroltak reánk nyomást, mégis tartozunk annyi régard delicat-val ma irányában, hogy neki kárt ne okozunk. Már pedig tudja, hogy a köteles figyelem néha jobban gúzba szorítja az író kezét, mint a bilincs. A vizionlatásnak övendünk.

Sz. M. Suránka. Köszönettel vettük. Jövőre ismertetjük.

Dr. P. O. Esztergom. Az első félre rendben van. A többit majd Vicsáp-Apáthin.

Részvény-alaptőkéje 100,000 frt, 1000 darab részvényben.

Betétek állománya 880,000 forint.

A NYITRAI NÉPBANK

mint részvénytársaság

elfogad betéteket a legutány osabb feltételek mellett; leszámítol váltókat, betéti könyvecskéket;

kölcsönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett amortizációra 17 1/2 évre 100% al;

előleget ad arany- és ezüstneműekre, sorsjegyek-, részvények- és másnemű értékpapírokra;

elad és vesz mindennemű értékpapírt napi árfolyamban;

felvilágosítással szolgál és mindennemű megbízást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási ügyekről.

Az igazgatóság.

Alapított 1869-ben. — Székháza: Városházter 3. sz.

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás igazgatóság pártfogása alatt* lévő

„MENTOR“ Ellátási-Vállalat

BUDAPEST, Kerepesi-ut 22. szám

az ezredéves országos kiállítás látogatók számára kibocsájt 42 frt értékben 1 frt heti, vagy 4 frt 20 kr havi bérlés mellett

„Ellátási könyvecskéket“

melyek a kiállítás egész tartama alatt 7 napra szóló

szoba-, étkezés-, közlekedés-, kiállítás- és szórakoztatási-szelvényeket,

1 kiállítási tombolajegyet, végül egy 2000 koronás baleset biztosítási bécát tartalmaznak.

Egy ilyen könyvecskét, (2 személy is használhat, 4-4 napra, ha 6 frt 50 krral pótolva lezi). — Előzetéseket csakis korlátolt számban (az első részlet beküldése mellett) már most elfogadnak, valamint bővebb felvilágosítással szolgálnak:

A Budapest-Erzsébetvárosi Bank — A „Mentor“ Ellátási-Vállalat.

Dr. Morzsányi Károly,
országgy. képviselő.

Ehrlich G. Gusztáv,
főv. biz. tag, gyáros, mint elnök.

Rozsa Lajos,
igazgató

Hegedűs Dániel,
titkár.

Takács Zsigmond,
az első magy. áll. bizt. társ. közp. felügy.

Stadler Károly,
főv. biz. tag, ház- és szálloda-tulaj.

1-4.

Prospektust kívánatra ingyen és bérmentve.

2-szeres és 3-szoros termékek

csakis mesterségesen szárított

műtrágyával

érhetők el.

Hungária műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság Budapestben.

Herényi Gotthard Sándor és Rovara Frigyes művét érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldjük meg.